

Eesti Arstide Seltsi Rootsisis muutumised Kas uued väliseestlased on valmis üle võtma?

Ants Anderson – Eesti Arstide Selts Rootsisis

EASRi põhikirja esimene lause ütleb: "Eesti Arstide Selts Rootsisis (edaspidi selts) on Rootsisis elunevaid eesti rahvusest arste ja hambaarste ning vastavate alade üliõpilasi koondav teaduslik ja kollegiaalne organisatsioon." EASRil on pikk ja uhke minevik, aga nüüd on juba aastaid olnud märgata, et seltsi jõud on raugemas. Omaaegsed entusiastid vananevad ja kaovad. Uusi liikmeid on liiga vähe. Põgenike lastel ja lastelastel ei ole huvi kaasmaalastest kolleegide vastu või puudub küllaldane emakeeleoskus. Kahjuks on ka viimastel kümnenditel Rootsi tulnud kolleegidel seni olnud liiga vähe huvi või vajalikke otsekontakte seltsiga liitumiseks.

Sümptomaatiline EASRi olukorrale on seltsi arhiivi toimetamine Eesti Riigiarhiivi, mis otsustati seltsi peakoosolekul 2001. aastal ja septembris 2004 allakirjutanu vahendusel ka toimus. Selles arhiivis on 24 kausta kogutud väga mitmesugust materjali, näiteks liikmete nimekirjad, elulood, fotod, seltsi ja selle juhatuse tegevuse materjalid, kontaktid ülemeremaade arstide organisatsioonidega, osalus suurüritustel, teaduslikud tööd, aktsioonid kodumaa abistamiseks, majandusdokumentatsioon jm. Arhiivis sorides saab elava pildi EASRi senistest muutustest. (Õieti pole kindel, et kogu materjal ja ülevaatlikkus jääb alles, sest see korraldatakse ümber Riigiarhiivi jäikade eeskirjade kohaselt.)

Kevadel 1945 kogunes seltsi suur hulk põgenemisest vapustatud ja kohanemiskustega võitlevaid arste, hambaarste ja õppejõude. Esimese hooga oli selts aktiivne ainult kümnekond aastat. Teine periood algas taas elustamisega 1969. a, kusjuures siis oli juba enamik liikmeid saanud hariduse Rootsisis. Jaan Noveki entusiastlikul juhtimisel jõudis selts oma hiilgeaega 1970. ja 1980. aastatel. Noveki erilise teenena on EASRi arhiivi suurel

hulgal kogutud liikmete teaduslikke töid. Nii mõnigi tohter ja hambaarst on olnud agar ja produktiivne uurija. Kõige imposantsema separaatide kogu autor on röntgenoloog Jüri Kaude.

EASRi tegevuse kolmandas perioodis eristuvad need põnevad ja kohustavad aastad, kui eesti rahvas saavutas taas iseseisvuse ja tuli uuesti või uuel kujul korraldada tervishoidu, arstiabi, ravimite saadavust, mitmesugust täiendusõpet, väliskontakte jm. Kodueestlaste endi otsustavalt isamaaline hoiak ja püüdlikkus löid lootusriikka koostööõhkkonna. Ka Rootsi ühiskonna pöördumine Balti-sõbralikuks on olnud tähtsaks teguriks. Paljud seltsi liikmed on aastate jooksul olnud kodumaa aktiivsed abistajad ja sidemehed.

Kaugelt kõige suuremaks abistajaks on olnud Sihtasutuse Eesti Ühisabi esimees Eldur Velliste, kes oma erakordsete teenete eest valiti EASRi ainsaks mitteametist auliikmeks. (Varem olid auliikmeks valitud omaaegne seltsi kandev jõud Elmar Jakobson ja Šveitsis elav hematoloog Erik Undritz.) Teisteks auliikmeteks on valitud Jaan Novek suurte teenete eest seltsi töös, Argo Kõvamees kodumaa arstidega sidemete loojana ja mitmesuguse abi püsiva korraldajana, Olaf Kibe suure materiaalse ja õppelise välisabi organiseerijana ning Ilo Käbin teeneka meditsiiniajaloolasena.

Ka see abistava koostöö periood on tasapisi lõpule jõudnud ja EASR ei ole "Eesti asjale" enam kuigi tähtis. Ometi on EASR alles – kui kauaks ja millisena?

Ilmselt on EASRil vaja alustada oma neljandast perioodi, eesti haridusega stipendiaatide, doktorantide ja uusasunike foorumina. Kindlasti on nüüd Rootsi saabunud arstidel ja hambaarstidel vajadus kutse-, rahvus- ja saatuskaaslaste kohata, nendega muljeid vahetada ja probleeme arutada ning mui-

dugi üksteisele oma teadushuvi tutvustada. Küllaltki tähtis on, et EASR elaks edasi, et kõik üle Rootsi hajutatud eesti arstiteadlased oleksid vähemalt nimekirjas ja ringkirjalises sides.

Uusasunike energilisemaks kaasamiseks on tehtud eeltööd. Oleme püüdnud koguda nimesid ja aadresse. Kummalisel kombel aga Rootsi võimud ei tea, kes praegu praktiseerivatest arstidest on tulnud Eestist. Meile on vastatud, et peate kolleege otsima kuulutuste abil. Olgu siis käesolev kirjutis ühtlasi kuulutuse eest!

Niiis **otsib Eesti Arstide Selts Rootsi ühendust taasiseseisvunud Eestist Rootsi saabunud arstide, hambaarstide ja stipendiaatidega.** Ootame teid EASRI pea-

koosolekule Stockholmi Eesti Maja suurde saali reedel 21. jaanuaril 2005. a algusega kell 18 (õhtusöögivõimalus). Oma nime ja aadressi saab ka muul ajal teatada EASRI sekretärile:

Kai Kinnunen
Mårdvägen 12
131 50 Saltsjö-Duvnäs
Telefon ja faks 08 - 716 7733
kai.kinnunen@telia.com

Lubame Eesti Arsti veergudel teavitada värbamis-aktsiooni tulemustest ja EASRI edaspidisest käigust.

ene-ants.anderson@swipnet.se

Dr Jaan Kelgu esimene luulekogu

Jaan Kelg on enamikule kolleegidele tuntud kui eriarst – endokrinoloog. Sellel alal on ta edukalt töötanud oma ala asjatundjana, eriala arendajana ja kolleegide-spetsialistide koolitajana kogu elu.

Enamikule tuli üllatusena tema luulekogu "Õõn-sate õhtute õbluke õhin" (Tartu, 2004). J Kelg on aktiivselt kaasa löönud EAL tegevuses, eriti selle

algusaastatel, EAL eestseisuse liikmena ja Tartu AL esimehena. Nii otsustaski EAL eestseisus annetada luulekogu kõigile EAL liikmetele.

See raamat on imetlust ja kadedust vääriv eeskujuks sellest, kuidas hea eriarstina olla tundlik kodanik, elukogenud inimesena osata hinnata meie elus ja meditsiinis ilmnevaid suundumusi. Jaan Kelg on näide tõelisest arstist – haritlasest, kelle vaatevälja ei ahista kitsad eriarsti silmaklapid.

Luuletuses "*Furunculus medicinae*" (18.01.2003) võtab ta kokku hea arsti kredo.

Ma tõbiseid ei teeninda
Ma haigeid ausalt arstin
Nii arvasin veel hiljuti
Ei aimanud et varsti
Hea suhe põrmu pudeneb
Ja paisub pane pentsik
Kus arstikunsti valdajast
Saab hädaliste tentsik

Õnneks on ka poliitikud ja meditsiinkorraldajad nüüdseks mõistnud, et klienditeenindus on vaid meditsiinasutuse töö üks osa. Arstimine ei kao kuhugi!